

Purvu atjaunošana veicinās klimata sasilšanu vēl vismaz simts gadus.

Avots: *Forest.fi*, Anna Kauppi

Viduseiropā kūdrāju meži tiek uzskatīti par klimata politikas “slikto zēnu”, tā *Audiomedia* stāsta profesore Annamari Laurēna (*Annamari Laurén*).

- Kūdras purvu atjaunošana var palielināt klimata emisijas pat uz 100 gadiem.
- Kūdras purvu atjaunošana ir minēta kā viens no Eiropas Savienības Dabas atjaunošanas regulas īstenošanas līdzekļiem.
- Ja ņem vērā koku augšanas gaitu, nosusināti kūdrāju meži darbojas kā oglekļa piesaistītāji.
- Produktīvu meža zemju atjaunošana nav rentabla, taču tā var būt nepieciešama bioloģiskās daudzveidības saglabāšanai.
- Koku augšana kūdrājos ir labāka, ja ūdens līmenis kūdrājos ir diezgan augsts. Tas arī samazina oglekļa emisijas no augsnes.

Annamari Laurēna, Helsinku Universitātes kūdrāju mežsaimniecības profesore, uzskata, ka kūdrāju atjaunošana neatrisinās globālās sasilšanas problēmu.

“Runājot par klimata mērķiem, cilvēki pārāk daudz ko sagaida no kūdrāju atjaunošanas. Atjaunošana radīs sasilšanas efektu ne mazāk kā uz simts gadiem, un tikai tad tā sāks dot gaidītos rezultātus,” intervijā izdevumam *Audiomedia* norāda profesore A. Laurēna.

Lielākā daļa komerciāli izmantojamo kūdrāju mežu jau kādreiz ir tikuši nosusināti. Kūdras purvu atjaunošana ietver meliorācijas grāvju aizbēršanu vai aizpildīšanu. Rezultātā teritorijā tiks aizturēts vairāk ūdens, atgriezīsies kūdrājos augošā veģetācija un samazināsies koku skaits dabiski vai tos izcērtot. Meliorācijas grāvju aizbēršana ir definēta kā viens no Eiropas Savienības Dabas atjaunošanas regulas īstenošanas veidiem.

Visi ar mežu saistītie Eiropas Savienības jautājumi ir īpaši svarīgi Somijai, jo tā ir Eiropas mežiem bagātākā valsts. Meži aizņem vairāk nekā 75 % Somijas zemes platības.

Kūdras purvi kā “sliktie zēni”

Annamari Laurēna izdevumam *Audiomedia* stāsta, ka viņa ir vienīgā universitātes profesore kūdrāju mežsaimniecības jomā pasaulē. Pēc viņas domām, jēdzienu par kūdrājiem kā “sliktajiem zēniem” lielā mērā ir formulējuši Vācijas un Nīderlandes kūdrāju pētnieki, kuriem parasti nav lielas pieredzes ar mežiem apaugušos kūdrājos.

“Viduseiropā un Lielbritānijā kūdrāju nosusināšana lauksaimniecības vajadzībām sākās jau 15. gadsimtā, un tur ir maz kūdrāju mežu. Mežainas kūdras platības, piemēram, tādas, kādas ir pie mums, no viņu viedokļa šķiet nedabiskas.

Helsinki Universitātes kūdrāju mežsaimniecības profesore norāda, ka lielā mērā Somijā kūdrāju mežu nosusināšana ir bijusi veiksmes stāsts.

“Pašlaik kūdrāju meži dod ceturto daļu no kopējiem mežu ieņēmumiem,” apgalvo A.Laurēna. “Somiem ir unikāla situācija attiecībā uz kūdrāju mežiem, jo Zviedrijā un Norvēģijā šādu mežu īpatsvars kopējā mežu platībā ir pietiekami mazs, lai to atjaunošana neradītu tik lielu ietekmi uz sabiedrību kā Somijā. Somijā ir unikāla kūdrāju un mežu kombinācija.”

Somijā kūdrāju meži dod ceturto daļu no kopējiem ieņēmumiem, .kas gūti mežos

Nosusināšana uzlabo kūdrāju mežu augšanu

Profesore A.Laurēna uzskata, ka tiem, kas iesaistās debatēs par mežiem, vajadzētu mēģināt izprast vēsturi, nevis vienkārši vainot iepriekšējās paaudzes par kūdrāju nosusināšanu. “20. gadsimta sākumā Somijas meži bija katastrofālā stāvoklī. Tā kā kūdrāji aizņem vienu trešdaļu no sauszemes platības, cilvēki sāka uztvert kūdrāju mežus kā resursu, kura pieaugums būtu jāveicina. Ja kūdrāju platība būtu tikai viena desmitā daļa no Somijas zemes platības, mēs varētu atļauties tos izslēgt no mežsaimniecības,” skaidro profesore.

Produktīvā meža zeme ir oglekļa krātuve

Annamari Laurēna saka, ka produktīvās meža zemes nevajadzētu atjaunot, jo tās ir svarīgas koksnes ražošanai un darbojas kā oglekļa piesaistītājs. Tomēr viņa nevēlas atteikties no kūdrāju atjaunošanas vispār.

“Ja, plānojot atjaunošanu, tiks ņemtas vērā mežsaimniecības vajadzības, mēs nekļūdīsimies. Kūdras purvus, kuros mežsaimniecība nevar sekmīgi attīstīties, var atjaunot,” profesore A.Laurēna uzsver, ka kūdrāju mežu oglekļa bilance jāskata kopumā, ietverot gan augsnes, gan meža bilanci. “Nosusināti kūdrāji darbojas kā oglekļa piesaistītājs, ja ņem vērā koku augšanas procesu. Ja kūdrājus nosusina, oglekļa krājumi augsnē samazinās. Ja mēs vēlamies atvēsināt klimatu mazāk nekā simts gadu laikā, mums jāsauglabā kūdrāji apmežoti un aizvien augoši, kā arī jāpaaugstina gruntsūdens līmenis kūdrāju mežos, ko izmanto koksnes ieguvei”.

Pēc Helsinku Universitātes kūdrāju mežsaimniecības profesores A.Laurēnas domām, atjaunošanai piemēroti ir sfagnu kūdrāji, jo tajos ir augsta ūdens aizture.

“Tā kā tie tik un tā ir mitri, es nedomāju, ka tie nodrošinās ievērojamus oglekļa kredītus. Vecās egļu purvu audzes ar vides un bioloģiskās daudzveidības vērtībām var atjaunot, palīdzot tām aizturēt ūdeni. Ja egļu purvos tiek aizturēts pārāk daudz ūdens, koki aiziet bojā. Mitruma atjaunošana ir jāveic ļoti prasmīgi, un šo uzdevumu ir viegli veikt neveiksmīgi.”

Daba politikus neuzklausā

Profesore A.Laurēna norāda, ka dabā nenotiek pieskaņošanās politikas mērķiem.

“Daba ievēro savus likumus, un mums tie ir jāzina. Nosusināto mežu ekosistēmas jau ir daudzējādā ziņā mainījušās, tāpēc atjaunošana var būt maldinošs termins. Neitrālāks termins kūdrāju mežiem ir atjaunošana,” uzsver profesore A. Laurēna.

Pēc Annamari Laurēnas domām, daži kūdrāju mežu tipi, piemēram, purvi ar plānām virskārtām, kuros aug zāles, kokaugi, mellenes un/vai brūklenes, ir lieliski piemēroti apmežošanai. “Tie dod tādus pašus ienākumus no hektāra kā attiecīgās

minerālaugsnes,” A.Laurēna uzsver, ka ir nepieciešams noteikt bioloģiskās daudzveidības ieguvumus, kas tiek sasniegti, atjaunojot noteiktu kūdrāju mežus. “Ja tiek konstatēti bioloģiskās daudzveidības ierobežojumi, tad tos var novērst, atjaunojot mežus”.

Ūdens apsaimniekošanas nozīme kūdrāju mežos

Helsinki Universitātes kūdrāju mežsaimniecības profesore A.Laurēna pievēršas arī kūdrāju mežu hidroloģijas apsaimniekošanas nozīmei. Saskaņā ar jaunākajiem pētījumiem koki kūdrājos vislabāk aug tad, kad ūdens līmenis kūdrājos būs pietiekami augsts. Tas samazina arī oglekļa emisijas no augsnes.

“Tas nozīmē, ka meliorācijas grāvjus var aizbērt vai ļaut tiem pakāpeniski atjaunoties dabā. Salīdzinot ar minerālaugsnēm, kūdrājos var izmantot daudz vairāk līdzekļu, lai regulētu meža augšanu un sagatavotos sausumam”.

Viens no šiem instrumentiem ir kūdrāju mežu ielabošana ar pelniem. Saskaņā ar meža ekspertu organizācijas *Tapio* datiem, dubultojojot pašlaik apstrādātās platības, būtu iespējams iegūt līdz pat vienam miljonam kubikmetru papildu pieaugumu koksnei. Pēc augsnes ielabošanas meži saista vairāk oglekļa, nekā rodas augsnes bagātināšanas līdzekļu ražošanas un izmantošanas laikā.

“Izmantojot pelnus, mēs varam uzturēt labu augtspēju kūdrāju tīreļos līdz pat 40 - 70 gadu periodā. Pelnu iestrādāšana nedaudz palielina augsnes emisijas, bet to var kompensēt, paaugstinot gruntsūdeņu līmeni. Šāds kūdras purvs nodrošinās sabalansētu augšanas vietu kokiem. Tāpēc es arī turpmāk gribētu iekļaut kūdrājus mežsaimniecībā,” norāda Helsinki Universitātes kūdrāju mežsaimniecības profesore Annamari Laurēna izdevumam *Audiomedia*.